

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDAGI IJTIMOIIY O‘ZGARISHLAR

Boyto'rayev Sirojiddin Usmonovich
Muhammadov Xosilbek Ergashali o'g'li

DTPI Pedagogika fakulteti
Jismoniy madaniyat talabasi
Akhmedovdiyorbek7@gmail.com

ANNOTATSIYA:

O'zbekiston Respublikasidagi ijtimoiy o'zgarishlarga bag'ishlangan bo'lib, so'nggi yillarda mamlakatda amalga oshirilayotgan ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy islohotlarni o'rganadi. O'zgarishlar milliy va global kontekstda tushuntiriladi, shuningdek, ularning aholi hayotiga ta'siri tahlil etiladi. O'zbekistonning ijtimoiy o'zgarishlari, zamonaviy dunyoqarash va innovatsion yondashuvlarning ahamiyati ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy o'zgarishlar, O'zbekiston, Islohotlar, Iqtisodiy rivojlanish, Jamiyat, Ta'lim, Sog'liqni saqlash

АБСТРАКТНЫЙ:

Он посвящен социальным изменениям в Республике Узбекистан и изучает социальные, экономические и политические реформы, реализованные в стране за последние годы. Изменения объясняются в национальном и глобальном контекстах, анализируется их влияние на жизнь людей. Рассмотрены социальные изменения в Узбекистане, важность современного мировоззрения и инновационных подходов.

Ключевые слова: Социальные изменения, Узбекистан, Реформы, Экономическое развитие, Общество, Образование, Здравоохранение

ABSTRACT:

This article analyzes the historical basis of the ideas of independence in Uzbekistan, examines their origin and significance today. The article focuses on historical events, cultural elements and social changes that influenced the process of formation of ideas of independence. Also, the article shows the processes related to the independent politics and economic development of Uzbekistan at the present time

Key words: Social changes, Uzbekistan, Reforms, Economic development, Society, Education, Health care

Kirish

O'zbekiston Respublikasi 1991 yilda mustaqil bo'lganidan buyon ijtimoiy va iqtisodiy hayotda ko'plab o'zgarishlarni boshdan kechirmoqda. Mustaqillik davrida mamlakatda keng ko'lamli islohotlar amalga oshirildi; ularning asosiy maqsadi aholi farovonligini oshirish, ijtimoiy muammolarni hal etish va demokratik prinsiplar asosida barqaror rivojlanishni ta'minlashdir. Bugungi kunda O'zbekiston ijtimoiy o'zgarishlar bosqichida turibdi, bu jarayonda ta'lim, sog'liqni saqlash, iqtisodiy rivojlanish va ijtimoiy himoya kabi sohalar alohida e'tiborni jalb etadi. O'zbekiston ijtimoiy strukturasiidagi o'zgarishlar, aholining o'zligini rivojlantirish va mamlakat taraqqiyotiga qo'shilish niyatida, turli chaqiruvlarga javob berishga qaratilgan. Ushbu maqolada O'zbekistondagi ijtimoiy o'zgarishlarga ijobiy va salbiy ta'sir ko'rsatadigan omillar, shuningdek, kelajak istiqbollari tahlil qilinadi.

Ijtimoiy o'zgarishlar va ularning tahlili

1. Ta'lim tizimidagi o'zgarishlar: O'zbekiston ta'lim tizimi so'nggi yillarda zamonaviy talablar va standartlarga mos ravishda yangilanmoqda. Maktablar va universitetlarda o'qitish metodlari, ta'lim dasturlari va texnologiyalari jadal rivojlanmoqda. Bu jarayon, yoshlar uchun yanada kengroq imkoniyatlar yaratadi.
2. Sog'liqni saqlash: Sog'liqni saqlash sohasidagi o'zgarishlar ham aholi salomatligiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Hozirgi kunda ko'plab kasalxonalarda yangilanishlar, yangi tibbiy texnologiyalar va xizmatlar mavjud bo'lib, aholi sog'lig'ini yaxshilashga yordam bermoqda.
3. Iqtisodiy islohotlar: O'zbekiston iqtisodiy islohotlar orqali o'zgarishlar kiritmoqda. Xususiy lashuv, investitsiyalar va sanoatni rivojlantirish borasidagi yangi tashabbuslar aholi farovonligini oshirishga xizmat qilmoqda.
4. Ijtimoiy himoya: Ijtimoiy himoya tizimida amalga oshirilgan o'zgarishlar kam ta'minlangan va ijtimoiy xavf ostida bo'lgan aholi qatlamlarini qo'llab-quvvatlashga kirishmoqda. Tashkil etilgan dasturlar orqali bu sohada qator ijobiy natijalarga erishilmoqda.

Aholini jamoat va davlat ishlarini boshqarishga faol jalb etish fuqarolarning huquqiy madaniyati va yuridik savodxonligini oshirish, fuqarolik jamiyatini rivojlantirish, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqligini ta'minlash, tegishli sohalarda davlat siyosatini ishlab chiqish va amalga oshirishda samarali qarorlar qabul qilishning g'oyat muhim sharti hisoblanadi.

Shu bilan birga, mamlakatni sotsial-iqtisodiy va ijtimoiy-siyosiy rivojlantirishning jadal sur'atlari jamiyat va davlat ishlarini boshqarishda fuqarolar,

nodavlat notijorat tashkilotlari hamda fuqarolik jamiyati boshqa institutlarining ishtirok etishlaridagi rolini oshirish, xalqaro huquqning umum e'tirof etilgan tamoyillari va normalarini inobatga olgan holda ushbu yo'nalishdagi ularning faoliyatini avj oldirish uchun qo'shimcha shart-sharoitlar yaratish zarurligini taqozo etmoqda.

Jamoatchilik fikrini tahlil etish, fuqarolarning davlat va jamiyat ishlarini boshqarishdagi ishtirokini kengaytirish, davlat organlari va tashkilotlari faoliyatining yanada ochiqligini ta'minlash asosida boshqaruv qarorlari qabul qilinishini sifat jihatdan yangi darajaga ko'tarish maqsadida, shuningdek, 2017 — 2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha [Harakatlar strategiyasiga](#) muvofiq:

1. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining quyidagi tartibni o'rnatish to'g'risidagi taklifi ma'qullansin, unga muvofiq ishlab chiquvchi-tashkilotlar tomonidan O'zbekiston Respublikasining Yagona interaktiv davlat xizmatlari portalida joylashtiriladigan normativ-huquqiy hujjatlarning loyihalarini jamoatchilik tomonidan muhokama qilish natijalari Adliya vazirligiga (huquqiy ekspertiza uchun) va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga (ko'rib chiqish uchun) kiritiladi, bunda, qoida tariqasida, kelib tushgan takliflarni ko'rib chiqish natijalari ko'rsatilishi majburiydir.

2. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasiga uch oy muddatda O'zbekiston Respublikasining "Jamoatchilik nazorati to'g'risida"gi [Qonunini](#) qayta ko'rib chiqish tavsiya etilsin, bunda shu jumladan quyidagilar nazarda tutilsin:

xalqaro amaliyotda keng tarqalgan jamoatchilik nazoratining ta'sirchan shakllarini joriy etish;

jamoatchilik nazorati shakllarini amalga oshirish mexanizmlarini batafsil reglamentatsiya qilish, ularni amaliyotda samarali qo'llash;

davlat organlari va tashkilotlari huzuridagi jamoatchilik kengashlari faoliyati, tegishli sohalardagi ishlarning holatini yaxshilashda ularning roli va samarali ishtiroki masalalari.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi (R.S. Qosimov) ikki hafta muddatda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Fuqarolik jamiyati shakllanishini monitoring qilish mustaqil instituti faoliyatini tubdan takomillashtirish va moliyalashtirishni ko'zda tutuvchi qarori loyihasini kiritsin, unda, jumladan quyidagilar nazarda tutilsin:

institut tomonidan har yili O‘zbekistonda fuqarolik jamiyatining holati va uni rivojlantirish tendensiyalari to‘g‘risidagi ma‘ruzani O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik jamiyatini rivojlantirish bo‘yicha maslahat kengashining ko‘rib chiqishi uchun kiritish va shundan keyin O‘zbekiston Respublikasi Prezidentiga axborot berish;

institut tomonidan fuqarolik jamiyati rivojlanishini, jamiyat institutlarining davlat organlari va tashkilotlari bilan o‘zaro hamkorlik darajasini, shuningdek, ularning mamlakatni sotsial-iqtisodiy va siyosiy-huquqiy jihatdan rivojlantirishga, shu jumladan 2030-yilgacha bo‘lgan davrda BMTning Barqaror taraqqiyot maqsadlarini amalga oshirish doirasida qo‘shgan hissasini baholash indikatorlarini ishlab chiqish va tasdiqlash.

4. 2020-yil 1-yanvardan boshlab respublika, viloyatlararo nodavlat notijorat tashkilotlarini davlat ro‘yxatidan o‘tkazish uchun undiriladigan davlat boji stavkalari bazaviy hisoblash miqdorining 4 baravaridan 3 baravarigacha, viloyat nodavlat notijorat tashkilotlari uchun — bazaviy hisoblash miqdorining 2 baravaridan 1 baravarigacha pasaytirilsin.

2020-yil 1-yanvardan boshlab faoliyatini tuman (shahar), shaharcha, qishloq va ovul hududida olib boradigan nodavlat notijorat tashkilotini davlat ro‘yxatdan o‘tkazish uchun davlat boji stavkasi bazaviy hisoblash miqdorining 50 foizi miqdorida belgilansin.

5. Nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyati boshqa institutlarining faoliyatini davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlashga davlat grantlari, subsidiyalar va ijtimoiy buyurtma shaklidagi mablag‘lar Qoraqalpog‘iston Respublikasining respublika budjeti, viloyatlarning viloyat budjetlari va Toshkent shahrining shahar budjeti, shuningdek, tuman va shaharlar budjetlarining xarajatlariga qo‘shilsin.

Moliya vazirligi bir oy muddatda mazkur bandning talablaridan kelib chiqqan holda O‘zbekiston Respublikasining Budget kodeksiga o‘zgartirish va qo‘shimchalar to‘g‘risida Vazirlar Mahkamasiga takliflar kiritilsin.

6. Belgilansinki, respublikaning barcha davlat organlari va tashkilotlarida, shu jumladan huquqni muhofaza qiluvchi organlarda, ular faoliyatini moliyalashtirish manbalaridan qat’i nazar, ushbu organ va tashkilotlarning budjetdan tashqari manbalari hisobidan majburiy tartibda ularning veb-saytlari yaratiladi.

Davlat organlari va tashkilotlari faoliyatining ochiqligi va shaffofligini yanada oshirish maqsadida O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Loyiha boshqaruvi milliy agentligi hamda O‘zbekiston

Respublikasi Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi ikki oy muddatda:

davlat organlari va tashkilotlarining rasmiy veb-saytiga qo‘yiladigan asosiy talablarga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish bo‘yicha hukumat qarori loyihasini ishlab chiqsin va taqdim etsin;

Internet tarmog‘ida respublikaning barcha davlat organlari va tashkilotlarining, shu jumladan huquqni muhofaza qiluvchi organlarning veb-saytlari mavjudligi va faoliyat yuritishini inventarizatsiyadan o‘tkazsin.

Inventarizatsiya natijalari veb-saytlarga nisbatan yangi talablarni inobatga olgan holda keyinchalik davlat organlari va tashkilotlari, shu jumladan huquqni muhofaza qiluvchi organlarning yangi veb-saytlarini yaratish va amaldagilarini modernizatsiya qilish bo‘yicha choralar ko‘rish uchun ikki oy muddatda O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga taqdim etilsin.

7. O‘zbekiston Milliy teleradiokompaniyasining “O‘zbekiston” telekanalida fuqarolik jamiyatini rivojlantirish sohasidagi vazifalarni keng ko‘lamda tushuntirish va targ‘ib qilishga, aholini tashvishga solayotgan dolzarb masalalarni muhokama qilish uchun olimlar, sotsiologlar, tadqiqotchilar, ekspertlar, jamoat arboblari, xotin-qizlar, yoshlar va fuqarolar ishtirokida doimiy faoliyat yurituvchi “munozara maydonchasi”ni tashkil etishga qaratilgan teleko‘rsatuvlar turkumini tayyorlash va namoyish etishni nazarda tutuvchi “Jamoatchilik fikri” tahririyatini tashkil etish to‘g‘risidagi taklifi ma’qullansin.

Belgilab qo‘yilsinki, “Jamoatchilik fikri” tahririyatini moliyalashtirish O‘zbekiston Milliy teleradiokompaniyasining o‘z mablag‘lari hisobidan, shuningdek, O‘zbekiston Respublikasi Davlat budjetidan teleradiokompaniyaga ajratiladigan budjet mablag‘lari doirasida amalga oshiriladi.

O‘zbekiston Milliy teleradiokompaniyasi ikki hafta muddatda markaziy davlat telekanallarida mamlakatning sotsial-iqtisodiy va siyosiy-huquqiy hayotiga oid eng muhim masalalarni muhokama qilish maqsadida doimiy asosida maxsus teleko‘rsatuvlar (jamoatchilik munozaralari) tashkil etilishini ta’minlasin.

8. O‘zbekiston Respublikasining Nodavlat notijorat tashkilotlari to‘g‘risidagi kodeksi loyihasini tayyorlash bo‘yicha ishchi guruh [1-ilovaga](#) muvofiq tarkibda tuzilsin, ilg‘or xorijiy tajribani o‘rganish va shakllangan milliy huquqni qo‘llash amaliyoti asosida nodavlat notijorat tashkilotlari to‘g‘risidagi qonunchilikni kodlashtirish va tizimlashtirish uning asosiy vazifasi etib belgilansin.

Ishchi guruh 2020-yil 1-fevralga qadar manfaatdor vazirliklar va idoralar bilan kelishilgan O‘zbekiston Respublikasi Nodavlat notijorat tashkilotlari to‘g‘risidagi kodeksi loyihasini belgilangan tartibda Vazirlar Mahkamasiga kiritsin.

9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi O‘zbekiston nodavlat notijorat tashkilotlari milliy assotsiatsiyasi bilan birgalikda 2019/2020 o‘quv yilidan boshlab to‘lov asosida nodavlat notijorat tashkilotlari rahbarlarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish kurslarini muntazam ravishda tashkil etsin.

10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik jamiyatini rivojlantirish bo‘yicha maslahat kengashi (A.X. Saidov) ikki oy muddatda manfaatdor vazirlik va idoralar bilan belgilangan tartibda kelishilgan quyidagi loyihalarni O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasiga kiritsin:

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik jamiyatini rivojlantirish bo‘yicha maslahat kengashi to‘g‘risidagi nizom;

Davlat ishlarini boshqarishda fuqarolar ishtirokining xalqaro standartlarini respublikada joriy etish bo‘yicha amaliy chora-tadbirlar rejasi.

11. O‘zbekiston Milliy axborot agentligi, O‘zbekiston Milliy teleradiokompaniyasi hamda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligiga ommaviy axborot vositalarida ushbu qarorning maqsad va vazifalarini yoritish yuzasidan maqolalar va mavzuga oid ko‘rsatuvlar tashkil etish tavsiya qilinsin.

12. Mazkur qarorni amalga oshirish bo‘yicha batafsil amaliy chora-tadbirlar rejasi [2-ilovaga](#) muvofiq tasdiqlansin.

Mas’ul vazirliklar, idoralar va boshqa tashkilotlarning rahbarlari barcha chora-tadbirlar belgilangan muddatlarda so‘zsiz va sifatli bajarilishini ta’minlasinlar.

13. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2013-yil 12-dekabrda “Fuqarolik jamiyati institutlarini rivojlantirishga ko‘maklashish borasidagi qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-2085-son [qaroriga 3-ilovag](#) muvofiq o‘zgartirish kiritilsin.

14. O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi manfaatdor vazirliklar va idoralar bilan birgalikda ikki oy muddatda:

Fuqarolik jamiyati institutlari faoliyati sohasida qonunchilikning havolaki normalarini amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan normativ-huquqiy hujjatlarni ishlab chiqish rejasini;

qonunchilikka ushbu qarordan kelib chiqadigan o‘zgartirish va qo‘shimchalar to‘g‘risida takliflarni O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga kiritsin.

15. Mazkur qarorning ijrosini nazorat qilish O‘zbekiston Respublikasining Bosh vaziri A.N. Aripov va O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining maslahatchisi R.S. Qosimov zimmasiga yuklansin.

Foydalanuvchi adabyotlar;

1. O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo'mitasi. (2023). Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish tahlili. Tashkent.
2. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim-Tadqiqot Markazi. (2022). Ta'lim tizimidagi yangilanishlar.
3. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni Saqlash Vazirligi. (2023). Sog'liqni saqlash islohotlari va natijalari.
4. Rahimov, M. (2021). O'zbekiston iqtisodiyoti: o'zgarishlar va istiqbollar. Tashkent: Toshkent Universiteti Nashriyoti.
5. Karimova, D. (2022). Ijtimoiy himoya tizimining rivojlanishi. O'zbekiston ijtimoiy fanlar jurnali, 2(3), 45-52.
6. Lex.uz